

21 07 2016 г.

Хрышчэнне | тэатрам

Шляхам ад «Студыёзаў» да віртуозаў

Адкуль пачынаецца творчы шлях актёра тэатра? Вядома ж, са студэнцкіх спектакляў. Сёння мы вырашылі пагаварыць з рэжысёрам Тэатральнай майстэрні «Студыёзы» Вячаславам Сашчэкам. Ён ужо 12 гадоў працуе выкладчыкам кафедры тэатральнай творчасці ў Беларускам дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў. «Студыёзы» — гэта творчае аб'яднанне, дзе спалучаюць традыцыйныя і сучасныя тэатральныя формы і эксперыментуюць, нестандартна глядзяць на вядомыя творы. Майстэрня імкнецца да сучаснага інтэлектуальнага тэатра, дзе можна жартаваць, рызыкаваць, уключаць у гульні глядача.

— Аб'яднанне было створана ў 2008 годзе. Назву абралі з некалькіх прычын. Па-першае, студыёзы — гэта студэнты, што для майстэрні вельмі важна, бо гэта тэатр маладых. Менавіта студыйны пошук, эксперымент і навучанне — аснова нашай творчай дзейнасці. Па-другое, назва вызначае мэту — імкненне да віртуознай сцэнічнай гульні. Наша звышзадача — дамагчыся таго, каб «Студыёзы» асацыяваліся з віртуозамі. Нядаўна даведаўся, што ўжыванне слова «студыёзы» ў тэатральным кантэксце мае вялікую гісторыю: яшчэ ў пачатку XX стагоддзя знакаміты рускі тэатральны рэжысёр Усевялад Меерхольд называў сваіх вучняў-тэатраляў «студыёты».

«Мы стараемся зрабіць нашы спектаклі відовішчымі і выразнымі. Але гэта не значыць, што наша галоўная мэта — забава. Усё ж наш глядач у першую чаргу — гэта інтэлігентны чалавек».

У 2009 годзе мы паставілі першы студыйны спектакль па матывах карыкатур Херлуфа Бідструпа. П'еса да гэтага часу захавалася ў рэпертуары майстэрні.

— **На каго ці на што вы арыентуецеся ў рабоце?**

— Калі казаць пра майстэрню, то яе праца будзеца на традыцы-

ях ансамблевага псіхалагічнага тэатра і яго апалагетаў — Канстанціна Станіслаўскага, Міхаіла Чэхава, Георгія Таўстаногава. Шмат чаго запазычана з пецярбургскай тэатральнай спадчыны. Мой настаўнік — Дзіна Георгіеўна Тыцюк — выдатны педагог пецярбургскай тэатральнай школы. Можна сказаць, што ад яе я і атрымаў «хрышчэнне тэатрам». Да гэтага часу для мяне асноўнымі арыенцірамі з'яўляюцца яе майстэрства, культура, стаўленне да прафесіі.

— **Як выбіраеце рэпертуар?**

— Часта ён нараджаецца спантанна. Першапачаткова я сыходжу з творчай прыроды вучняў: якія яны, што ім цікава, які ў іх светапогляд, што ў іх трэба развіваць. Другое, што важна пры выбары матэрыялу для пастаноўкі, — гэта сучасны свет, і тое, што ў ім адбываецца. Год таму мы вырашылі паставіць выдатную п'есу «Дзве стралы» Аляксандра Валодзіна. Закранутыя ў ёй праблемы абсалютна сучасныя нашаму часу, калі нікалі нават узнікае адчуванне, што яна напісана сёння, а не ў сярэдзіне XX стагоддзя. Атрымаўся вельмі жывы і актуальны спектакль.

— **Галоўная задача майстэрні...**

— ...абудзіць творчую прыроду студэнтаў. Вельмі трывожыцца абыхавасць, якая часта сустракаецца ў пачаткоўцаў. Абыякавасць да свету, да прафесіі. Мне б хацелася справакаваць вучняў на тое, каб яны захацелі змяніць сябе і навакольны свет. Гэта тычыцца не толькі ўдзельнікаў майстэрні, але і глядачоў.

— **Якія цяжкасці ўзнікаюць пры пастаноўцы спектакляў?**

— У першую чаргу — матэрыяльна. Няпроста прыдумаць афармленне спектакля так, каб было, з аднаго боку, выразна і арыгінальна, а з іншага — танна. Часам даводзіцца выкручвацца. Аднойчы нам для спектакля спатрэбіўся грамафон. Ні ў каго знайсці яго не ўдалося, купляць было дорага. У выніку мы зладзілі музычны інструмент з трубы, грамафоннай асновы і звычайнай мясарубкі. Калі казаць пра нематэрыяльныя цяжкасці, то асноўная — падвядзенне студэнтаў да гульнявога разумення матэрыялу, а таксама падаграванне іх цікавасці, калі спектакль ужо пастаўлены.

— **Што з творчага складнікі запомнілася найбольш?**

— Мне спадабалася працаваць над паэмай Марыны Цвяткавай «Пацукалоў». Гэты спектакль зараз у рэпертуары майстэрні «Студыёзы». Невярагодна складаны і глыбокі па змесце матэрыял. Да гэтага часу адкрываюцца новыя сэнсы і падтэксты. Я назваў бы гэты спектакль «артхаўсным». Вельмі складаная паэтычная мова Цвяткавай, філасофская глыбіня паэмы — сур'ёзны выклік для рэжысёра і актёраў.

— **Дзе звычайна праходзяць вашы выступленні?**

— Часцей за ўсё ў вучэбным тэатры ВНУ. Праўда, гэта памяшканне занята. Таму цяпер нам няма дзе паказаць нашы спектаклі. Нядаўна мы паказвалі «Дзве стралы» на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі. Думаем працягваць падобную практыку.

— **Даводзілася гастрэляваць?**

— Мне запомнілася паездка ў Санкт-Пецярбург з перформансам «Жывыя карціны» і спектаклем «Павятовы горад N». Гэта было своеасаблівым баявым хрышчэннем «Студыёзаў». Многія ўпершыню пабывалі ў культурнай сталіцы Расіі, былі і тыя, хто наогул першы раз выехаў

за межы нашай краіны. Акрамя таго, мы бралі ўдзел у тэатральных фестывалях у Літве, Беларусі і Расіі.

— **Хто ваш глядач?**

— Мы стараемся зрабіць нашы спектаклі відовішчымі і выразнымі. Але гэта не значыць, што наша галоўная мэта — забава. Усё ж наш глядач у першую чаргу — гэта інтэлігентны чалавек. Тут няма ўзроставых абмежаванняў. Удзячнымі глядачамі былі як дзеці 12 гадоў, так і зусім дарослыя людзі. Па стылі спектаклі неаднолькавыя, яны могуць зацікавіць людзей самых розных поглядаў.

Многія падыходзяць і дзякуюць пасля спектакля, часта водгукі пакідаюць у інтэрнэце. Для нас вельмі важная ўзаемазвязь з нашымі глядачамі. Таму нядаўна мы вырашылі пасля спектакляў праводзіць адкрытае абмеркаванне. Гутарка праходзіць у вольнай форме, ахвотныя выказваюць свае думкі. Многія хваляць, але бываюць і заўвагі. Гэта вельмі важна — ведаць, як глядач успрыняў пастаноўку, што зразумеў, а што не.

— **Якой вы бачыце будучыню майстэрні?**

— У найбліжэйшых планах — набраць у майстэрню новае таленавітае пакаленне тэатраляў. Якраз гэтым летам у рамках прыёмнай кампаніі ва ўніверсітэце культуры будзе праходзіць чарговы набор студэнтаў у майстэрню «Студыёзы».

У глабальных планах — захаваць майстэрню і вывесці яе на новы творчы ўзровень. Кожныя чатыры гады асноўны склад трупы абнаўляецца. Хацелася б сабраць пад адным дахам і выпускнікоў, каб яны не разляталіся па розных кутках краіны. Каб тыя, хто прайшоў вучэбны «агонь», вяду і медныя трубы», сталі асноўным ядром майстэрні. І тады можна было б сказаць, што з'явіўся новы маладзёжны тэатр.

**Дар'я ЦАВНЯ,
Марыя ДАРАШКЕВІЧ,
студэнткі II курса
Інстытута журналістыкі БДУ.**

ПРАЗ ІНШУЮ ПРЫЗМУ

Перагледзеўшы некалькі апошніх матэрыялаў з рубрыкі, заўважыў, што некая шмат негатыўна давалася выказаць у бок інтэрнэту і ўсяго, што з ім звязана. Нават адчуў сябе вінаватым — сам як-ніяк дзіця інфармацыйнай эпохі. Таму варт апазіцівацца. Ды і нагодаў дзеля гэтага апазіцівацца часам хапае. Вось, скажам, ці чулі вы пра «прызму»? Вядома, не тую, што дэманструюць у школе на ўроках фізікі, калі тлумачаць законы аптыкі. Я пра праграму Prisma, што зрабіла каманда распрацоўшчыкаў з Расіі і якая ўразіла карыстальнікаў, мабыць, не менш, чым беларускі MSQRD.

Яе магчымасці за лічаныя дні ўзнеслі праграму ва ўсе магчымыя топы, хоць функцыянал яна мае не самы шырокі. Гэта фотарэдактар, якіх сотні ў любой краме дадаткаў. Карыстальнік праграмы выбірае на сваім смартфоне любое фота (звычайна выбар падае на ўласныя здымкі і «сэлфі»), якое пасля дасылаецца на спецыяльны сервер. Там з выявай працуе так званая нейрасетка — спецыяльны алгарытм, які функцыянуе па прынцыпах чалавечага мозга, здольны да саманавучання і ў пэўнай ступені нават «творчасці». На выхадзе карыстальнік атрымлівае фота, стылізаванае пад карціны сусветна вядомых мастакоў: Ван Гога, Шагала, Малевіча, Далі, Мунка, Манэ і многіх-многіх іншых (можна выбіраць з дзясяткаў такіх «эфектаў»). Фактычна, Prisma пераўтварае фота ў карціну, хай сабе і электронную.

За некалькі тыдняў стужкі сацыяльных сетак запойніліся тэсячамі здымкаў, на якіх кожны вылучаўся, як мог. Нехта нават абхопліваў галаву рукамі і становіўся на мост, каб паўтарыць кампазіцыю слаўтага «Крыку» Мунка, нехта шукаў падобныя на «Зорную ноч» Ван Гога пейзажы... Prisma прымусіла нават тых, хто ніколі не цікавіўся выяўленчым мастацтвам, успомніць даўно забытыя са школьнай праграмы па айчынай і сусветнай мастацкай культуры імёны. Дзіўна было бачыць у стужках фота дзіўчат, якія раней выкладвалі ў лепшым выпадку дзясяткі сэлфі, здымкі сваіх хатніх жывёл і забаў на выхадных. Бясспрэчна, праграма наўрад ці можа зрабіць вас больш адукаванымі, але разбудзіць цікаўнасць да сапраўднага мастацтва — цалкам верагодна.

Увогуле, сеціва апошнім часам прыемна ўражае. Асабліва гэта датычыцца сацыяльных сетак. Здаецца, ужо прайшоў час цікаўнасці масавай аўдыторыі да публікаў са смешнымі карцінкамі, «барадатымі» жартамі, рэцэптамі і парадамі, які стаць паспяховым. З'явіліся суполькі вельмі вузкая і незвычайная спецыялізацыі. Мне, як аматару гісторыі, падабаецца сачыць за адной з такіх, дзе выкладваюць рознага кшталту матэрыялы пра эпоху позняга СССР і першую палову 90-х гадоў мінулага стагоддзя. Некаторыя рэчы, якія сустракаюцца там, цяжка знайсці яшчэ дзе-небудзь. Вось днямі выклалі відэа аднаго з выпускаў перадачы «Рок-архіў», якую стваралі амаль 25 гадоў таму на беларускім тэлебачанні. Ну дзе яшчэ такое знойдзеш? Зазначу, што суполка далёка не маргінальная і вузкаспецыялізаваная — у яе больш як 50 тысяч падпісчыкаў. Дызайн, мастацтва, тэхналогіі — што б вас ні цікавіла, абавязкова знойдзецца публік, які адкрые нямала новага.

А як інтэрнэт вярнуў моладзі цікаўнасць да таго, што адбываецца ў свеце? Карыстаючыся сацыяльнымі сеткамі, проста немагчыма «выпасці з рэальнасці», любая больш-менш важная падзея адразу становіцца прадметам для абмеркавання карыстальнікамі. Апошнія прыклады — тэракт у Ніцы і спроба дзяржпераварту ў Турцыі. Яшчэ ніводны канал не сказаў пра падзеі ні слова, а ў «Фэйсбуку» і «УКантакце» карыстальнікі вялі прамыя трансляцыі з месца падзей! Дарэчы, магчымасць самому стаць адмысловым СМІ — яшчэ адна перавага інтэрнэту.

Той, хто кажа, што сучасная моладзь абсалютна не цікавіцца жыццём краіны і не мае ўласнага меркавання, відаць, не заходзіў у «Твітэр» і на шматлікіх блогерскія пляцоўкі. Любая больш-менш важная навіна адразу цягне цэлы шквал эмоцый і думак. Вось толькі апошнія прыклады: дэнамінацыя ў краіне, наступствы нядаўніх ураганаў... Таму перад тым, як рабіць высновы і называць інтэрнэт «звалкай смецця», правярце: а ці праз тую прызму вы на яго паглядзелі?

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ, lyskavets@vziazda.by

Моцныя | духам

НИКОЛИ НЕ ЗДАВАЦА!

Гэта здарылася два гады таму. Быў канец жніўня, і я з сябрамі праводзіла апошні дні лета, атрымліваючы асалоду ад канікулаў і цёплага сонца. Тады нам так падабалася залазіць на дрэвы, праводзіць там фотасесіі і гадзінамі абмяркоўваць усё, што было для нас цікавым. Мы не задумваліся аб небяспецы, здавалася, весялоць ніколі не скончыцца. І вось адбыўся няшчасны выпадак. Мая сяброўка Каця Сыцова сарвалася з галінкі, на якой сядзела, і ўпала спінай на зямлю...

Спалохаўшыся, мы злезлі з дрэва і падбеглі да дзяўчыны. Пыталіся, як яна сябе адчувае, ці можа ўстаць. Каця паскардзілася на боль у спіне і боку. На наступны дзень мы даведаліся, што ў маёй сяброўкі зламаныя чатыры пазванкі... Каці быў прызначаны пасцельны рэжым на паўгода. Для цыркуляцыі крыві ёй было рэкамендавана рабіць лёгкія практыкаванні для рук і ног, лежачы ў ложка. Усе блізкія хваляліся за яе здароўе. А

сама Каця вельмі перажывала, што больш не зможа весці актыўны лад жыцця, бо яна займалася спартыўнымі бальнымі танцамі і музыкай, вельмі любіла катацца на каньках. Яна не магла ўявіць сабе сваё жыццё без усяго гэтага і старалася не здавацца, робячы усё магчымае, каб хутчэй стаць на ногі.

Паколькі сяброўка не магла наведваць школу, да яе кожны дзень прыходзілі настаўнікі і займаліся з ёй па вучэбнай праграме. Яны падтрымлівалі Кацю, расказвалі нам, якая яна малайчына! Бо вельмі цяжка вучыцца, калі ты заўсёды ляжыш і працуеш толькі рукамі. А яна старалася пісаць, чытаць падручнікі і вучыць школьны матэрыял. Мы з аднакласнікамі, вядома ж, таксама не забывалі пра яе: пасля ўрокаў наведвалі, дзяліліся цікавымі навінамі са школьнага жыцця, прыносілі пачастункі. Я бачыла, як рада яна нам, і не пераставала здзіўляцца жыццяродаснай пазіцыі і ўпартасці сяброўкі.

...З ложка яна змагла падняцца раней, чым праз шэсць месяцаў. Каця расказвала, што не зусім верыла ў сябе, але вельмі хацела

хутчэй стаць на ногі і вырашыла змагацца да апошняга. І вось дзяўчыне ўжо можна наведваць школу.

Мы з радасцю сустрэлі Кацю пасля доўгага выздараўлення, кінуўшыся да яе насустрач. Каця ўся ззяла і дзякавала нам у адказ. Наша падтрымка ў цяжкаму хвіліну дапамагла ёй у барацьбе з хваробай. Напачатку аднакласніца не магла займацца сваімі любімымі танцамі. Аднак мая сяброўка не журылася і не падала духам, а прымала ўдзел у творчых мерапрыемствах і фестывалях, дзе паказвала усё, на што яна здатная. Кацюша такі чалавек, які імкнецца да сваёй мэты і дамагаецца таго, чаго хоча.

Яна вялікая малайчына, бо сёння зноў займаецца сваёй любімай справай — танцамі! Гледзячы на яе, я разумею, як важна быць моцным і цяплівым чалавекам. Мая сяброўка дала мне прыклад веры ў сваю мару. І калі мне раптам захочацца ўсё кінуць і з усім змірыцца, я заўсёды буду ўспамінаць Кацю.

**Ганна КУРТАСАВА,
выпускніца 11 класа ліцэя №2 г. Мінска.**